

Schrijfmachine van Maurice Gilliams (Letterenhuis)

Het Letterenhuis

Diane 's Heeren, conservator

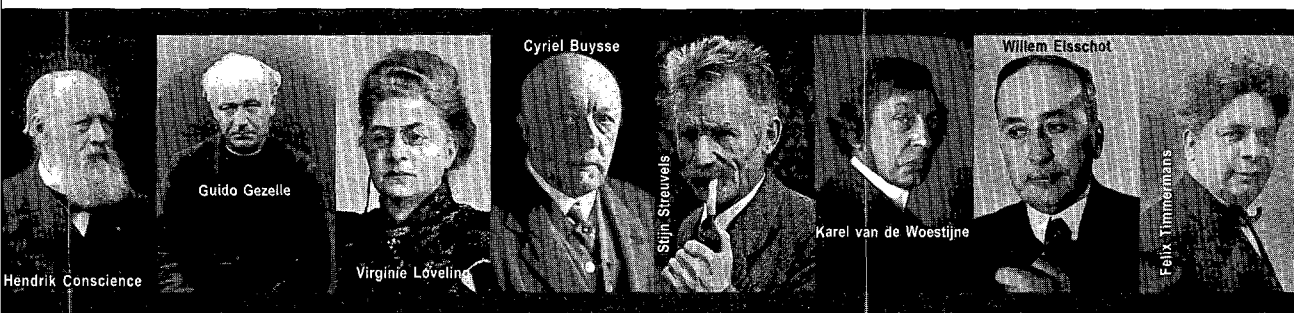
Het Letterenhuis bestaat sinds 1933 en is het grootste letterkundige archief van Vlaanderen. Handschriften, brieven, documenten en afbeeldingen van Vlaamse auteurs worden er verzameld, bewaard en ontsloten. Ook archieven van literaire tijdschriften en uitgeverijen behoren tot het verzamelgebied.

De collectie, in de leeszaal of on line te raadplegen via de databank Agrippa, maakt het Letterenhuis tot het 'geheugen van de Vlaamse literatuur'. Het Letterenhuis bewaart ruim 2 miljoen brieven en handschriften, 130.000 foto's en 35.000 affiches. De literaire correspondenties, handschriften en documentatie die het Letterenhuis bewaart, vormen het bronnenmateriaal bij uitstek voor het onderzoek, de teksteditie, de biografie, de literatuurgeschiedenis.

Sinds dit jaar is het Letterenhuis door de Vlaamse overheid erkend als het literaire archief van en voor Vlaanderen. Die erkenning draagt bij tot een efficiënte en snellere ontsluiting van archieven. De opdracht van het Letterenhuis bestaat er echter niet enkel in om dat literaire erfgoed te bewaren, maar ook om het levendig te houden. Dat gebeurt onder meer met tijdelijke tentoonstellingen die de Vlaamse literatuur(geschiedenis) ook letterlijk in beeld brengen.

200 jaar literatuur in Vlaanderen

De nieuwe vaste opstelling van het Letterenhuis neemt de bezoeker mee op een gevarieerde en boeiende reis door de Vlaamse literatuur van de 19e en 20e eeuw. U kunt er een keuze uit de gigantische handschriftencollectie komen ontdekken, niet alleen het handschrift van Paul van Ostajens ontroerende gedicht *Marc groet 's morgens de dingen: "Dag ventje met de fiets op de vaas met de bloem / ploem ploem"*, maar ook de handschriften van tientallen andere oudere en moderne klassieke Vlaamse teksten: *De leeuw van Vlaanderen*

van Conscience, *De Kapellekensbaan* van Louis Paul Boon, *Kaas* van Willem Elsschot, *Ten oorlog* van Tom Lanoye - en ga zo maar door, van Guido Gezelle en Cyriel Buysse, Felix Timmermans en Gerard Walschap, Jef Geeraerts en Ivo Michiels tot Hugo Claus en Herman de Coninck.

Maar u krijgt uiteraard niet alleen handschriften, brieven en documenten van Vlaamse schrijvers, uitgevers, literaire tijdschriften en critici, illustratoren en typografen te zien. Er wordt ook een selectie gepresenteerd uit de collectie van tienduizenden foto's, affiches, prenten en tekeningen, schilderijen en sculpturen die met de Vlaamse literatuur van de afgelopen 200 jaar te maken hebben. Bovendien zijn er ook opnames van Vlaamse schrijvers in woord en beeld. Om de bezoeker ook van de literaire teksten zelf te laten proeven, worden fragmenten die typerend voor een auteur of een periode zijn, uitvergroet op de wanden.

In de expositie fungeert een gigantische tijdlijn als literair-historisch referentiepunt voor de museumbezoeker. Die tijdlijn illustreert tegelijk ook de veranderende beeldcultuur, van borstbeelden en geschilderde portretten in de 19e eeuw tot televisie en video aan het einde van de 20e eeuw. Het grote verhaal dat in het Letterenhuis wordt gepresenteerd, schetst hoe literatuur zich ontwikkelt in een evoluerende maatschappij. Daarbij wordt gewerkt met contrasterende of elkaar aanvullende verhaallijnen. Zo wordt in de 19e eeuw de historisch-nationalistische literatuur van Conscience tegenover de ontzuisterende, objectieve romans van Cyriel Buysse geplaatst. Voor de jaren 1920-1930 wordt de meer landelijke streekliteratuur met een modernistisch stadsgevoel geconfronteerd. Het zwaartepunt van de expositie ligt evenwel op de periode na 1950. Daar wordt een verhaal over vormexperiment en inhoudelijk engagement gepresenteerd aan de hand van het werk van onder meer Louis Paul Boon, Ivo Michiels, Hugo Claus, Marcel van Maele, Paul Snoek, Walter van den Broeck, Leonard Nolens, Kristien Hemmerechts, Paul Mennes, Tom Lanoye en Peter Verhelst.

De museumopstelling

Voor de nieuwe vaste opstelling van het Letterenhuis tekenden de mensen van Monkey Business een strak, tijdloos ontwerp uit met gebogen wanden en kronkelige elemen-

Foto's: Letterenhuis

ten in matte inox en vierkante toonkasten in donker finier. De toonkasten zijn bovendien voorzien van lades. Op deze manier wordt een deel van de kwetsbare documenten, brieven en handschriften extra beschermd doordat ze niet de hele tijd aan het licht worden blootgesteld. Bovendien worden de bezoekers zo niet met een overdaad aan materiaal geconfronteerd. Naargelang een bezoeker in een bepaalde figuur of in een thema geïnteresseerd is, kan hij een lade openen waarin bijkomende informatie en materiaal te vinden zijn.

In het museum zijn er ook een aantal bijzondere modules. Een daarvan is een gigantische inox kronkel, die de woelige periode van de jaren 1930 symboliseert. Op de buitenwand komen onder meer tekstfragmenten die refereren aan een gevoel van onbehagen dat wordt opgeroepen door de stedelijke omgeving. Binnenin de kronkel komt een landschap van streekauteurs, waar de bezoeker met een eenvoudige druk op een knop foto's kan doen oplichten en tegelijk een tekstfragment te horen krijgt.

De schrijvers van de jaren 1970 krijgen een plaats op en in een conische vorm. Via 3 kijkgaten op verschillende hoogten kunnen de bezoekers naar binnen gluren. Die inblik staat voor auteurs die in die periode de blik naar binnen richtten. Binnenin de conische vorm loopt een projectie van tekstfragmenten en intimistische foto's.

Voor auteurs die in de jaren 1980-90 debuteerden, is er een aparte ruimte. Er worden 53 auteurs gepresenteerd, niet alleen met een foto en een boek, maar ook met een object dat met hun werk te maken heeft. Voor elke auteur is er een kijkkastje in de wand. De verschillende kijkkastjes worden beurtelings verlicht waardoor de zapsultuur en de lichte chaos van het grote hedendaagse aanbod geëvoceerd worden. Een soundscape gemaakt door Paul Mennes zorgt voor een auditieve aanvulling bij het visuele materiaal.

Praktisch

Letterenhuis, Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen

[T]: 03/222.93.20 / [F]: 03/222.93.21 / [E]: avmc.letterenhuis@stad.antwerpen.be

Voor meer info: http://museum.antwerpen.be/avmc_letterenhuis